

Experiențele de discriminare și determinate de infracțiuni motivate de ură ale persoanelor LGBT în UE și Croația

Articolul 1 din Carta drepturilor fundamentale a UE stipulează că demnitatea umană este inviolabilă. Aceasta trebuie respectată și protejată. Articolul 21 garantează dreptul la nediscriminare, inclusiv pe considerentul orientării sexuale. Principiul egalității de tratament reprezintă o valoare fundamentală a Uniunii Europene, care asigură atât respectarea demnității umane, cât și participarea deplină, în condiții de egalitate, la viața economică, socială și culturală.

Contextul politicilor

Un număr din ce în ce mai mare de demersuri la nivel național și internațional abordează drepturile fundamentale ale persoanelor lesbiene, homosexuale, bisexuale și transgen (LGBT). Uniunea Europeană (UE), Consiliul European și Organizația Națiunilor Unite (ONU) au continuat să dezvolte sau au consolidat standardele privind nediscriminarea și egalitatea pentru persoanele LGBT. Orientarea sexuală și identitatea de gen sunt din ce în ce mai mult recunoscute ca motive de discriminare în cadrul legislației naționale și europene.

În 2010, Comisia Europeană a solicitat Agenției pentru Drepturi Fundamentale (FRA) să colecteze date comparabile privind discriminarea și infracțiunile motivate de ură cu care se confruntă persoanele LGBT în toate statele membre ale UE și în Croația. Dând curs acestei solicitări, FRA a lansat în 2012 sondajul său online privind persoanele LGBT la nivelul UE, la care a primit 93 079 de răspunsuri. Sondajul oferă o gamă largă de date comparabile, care îi permit agenției să formuleze concluzii și recomandări bazate pe dovezi. Acestea pot veni în sprijinul instituțiilor și statelor membre în identificarea și eliminarea obstacolelor existente în calea asigurării protecției și respectării drepturilor fundamentale ale persoanelor LGBT, prin intermediul unor răspunsuri țintite în materie de legislație și politici.

Principalele constatări

Rezultatele arată că persoanele LGBT din societatea de astăzi se află în imposibilitatea de a fi ele însele la școală, la locul de muncă sau în public. În consecință, multe dintre aceste persoane își ascund identitatea și trăiesc în izolare sau chiar teamă. Altele se confruntă cu discriminare și chiar violență

atunci când își exprimă orientarea sexuală sau identitatea de gen. Între țări există diferențe importante în ceea ce privește percepția și experiența respondenților de discriminare, hărțuire și violență din motive de orientare sexuală sau identitate de gen. Acest lucru este în egală măsură valabil în ceea ce privește percepțiile acestor persoane în legătură cu amploarea atitudinilor sociale negative față de persoanele LGBT, precum și strategiile de evitare pe care acestea le utilizează din teama de a fi agresate, amenințate sau hărțuite.

- Aproximativ jumătate (47 %) dintre toți respondenții au afirmat că s-au simțit personal discriminați sau hărțuiți datorită orientării sexuale în anul anterior sondajului.
- Peste 80 % dintre respondenții din fiecare stat membru al UE își amintesc situații implicând comentarii negative sau agresiune față de tinerii LGBT la școală.
- Două treimi (67 %) dintre toți respondenții au afirmat că de multe ori sau întotdeauna au ascuns sau au disimulat faptul că sunt LGBT pe perioada școlarizării, înainte de a împlini 18 ani.
- Unul din cinci respondenți încadrați în muncă sau aflat în căutarea unui loc de muncă în cele 12 luni anterioare sondajului s-a simțit discriminat în aceste situații în ultimul an. Această cifră se ridică la o treime în cazul respondenților transgen.
- Dintre respondenții care au frecventat o cafenea, un restaurant, bar sau club de noapte în anul anterior sondajului, unul din cinci (18 %) s-a simțit discriminat personal în locul respectiv, în ultimul an deoarece este LGBT.
- Un sfert (26 %) dintre toți respondenții sondajului LGBT la nivelul UE au afirmat că au fost atacați sau amenințați cu violența în ultimii cinci ani.
- Aproximativ trei din 10 dintre toți respondenții transgen au afirmat că au fost victimele violenței sau amenințărilor cu violența de mai mult de trei ori în anul anterior sondajului.
- Majoritatea respondenților care s-au confruntat cu violența (59 %) în ultimul an au afirmat că ultima agresiune sau amenințare cu violența a fost determinată parțial sau integral din cauză că erau percepuți ca LGBT.
- Mai puțin de unul din cinci (17 %) au raportat la poliție cel mai recent incident de violență motivată de ură

cu care s-au confruntat. Aproximativ 66 % dintre respondenții din toate statele membre ale UE se tem să se țină de mână în public cu un partener de același sex. În cazul respondenților bărbați homosexuali și bisexuali, această cifră se ridică la 74 %, respectiv 78 %.

- Peste patru cincimi dintre toți respondenții au afirmat că glumele ocazionale despre persoanele LGBT sunt larg răspândite în viața de zi cu zi.
- Aproximativ jumătate dintre toți respondenții au considerat limbajul ofensator al politicienilor referitor la persoanele LGBT ca fiind larg răspândit în țara lor de reședință.

Recomandări bazate pe dovezi

Pe baza datelor statistice colectate prin intermediul acestui sondaj, FRA a formulat concluzii și recomandări bazate pe dovezi pentru a oferi informații în sprijinul elaborării de răspunsuri în materie de legislație și politici la nivel național și la nivelul UE.

Crearea unui mediu sigur în domeniul educației

Statele membre ale UE ar trebui să se asigure că școlile oferă un mediu suportiv și sigur pentru tinerii LGBT, în care să nu existe agresiune și excludere. Printre măsuri se numără combaterea stigmatizării și marginalizării persoanelor LGBT și promovarea diversității. Școlile trebuie încurajate să adopte politici anti-agresiune. Statele membre ale UE trebuie să se asigure că informarea obiectivă cu privire la orientarea sexuală, identitatea de gen și modalitatea de exprimare a genului fac parte din programa școlară, în vederea încurajării respectului și înțelegerii în rândul personalului și elevilor, precum și pentru a crește gradul de conștientizare a problemelor cu care se confruntă persoanele LGBT.

Combaterea discriminării din motive de orientare sexuală și identitate de gen

Un mediu social pluralist și incluziv, bazat pe principiul egalității, așa cum este prevăzut în Carta drepturilor fundamentale a UE, creează un mediu în care persoanele LGBT pot trăi și se pot exprima în mod deschis și liber.

Pentru a consolida răspunsurile sistematice și coordonate la discriminare, UE și statele sale membre sunt încurajate să elaboreze planuri de acțiune pentru promovarea respectului față de persoanele LGBT și protejarea drepturilor lor fundamentale și/sau să integreze aspectele LGBT în planurile de acțiune și strategiile privind drepturile omului. Trebuie acordată o atenție deosebită problemelor cu care se confruntă persoanele transgen și tinerii LGBT având în vedere caracterul particular al dificultăților pe care aceștia le întâmpină. UE poate încuraja schimbul de bune practici care promovează în mod activ respectul pentru persoanele LGBT. Statele membre sunt încurajate să promoveze o atitudine publică mai echilibrată privind aspectele LGBT prin facilitarea dialogului cu actorii principali. Un leadership politic puternic și pozitiv este, de asemenea, necesar pentru promovarea drepturilor fundamentale ale persoanelor LGBT.

Recunoașterea și protejarea persoanelor LGBT victime ale infracțiunilor motivate de ură

Fiecărei persoane i se cuvine respectarea drepturilor la viață, securitate și protecție împotriva violenței, indiferent de orientarea sexuală sau identitatea de gen.

UE și statele sale membre trebuie să aibă în vedere adoptarea de legi care să vizeze discursul homofob și transfob de incitare la ură, precum și infracțiunile motivate de ură, astfel încât persoanele LGBT să fie în egală măsură protejate. Statele membre ale UE sunt, de asemenea, încurajate să sporească recunoașterea și protecția persoanelor LGBT victime ale infracțiunilor motivate de ură, prin includerea urii homofobe și transfobe în legislația națională printre posibilele mobiluri ale infracțiunilor motivate de criterii pârtnitoare. Formarea personalului responsabil de punerea în aplicare a legii, inclusiv în legătură cu înregistrarea incidentelor, trebuie, de asemenea, avută în vedere.

Asigurarea egalității de tratament în ocuparea forței de muncă

Legislația UE trebuie să interzică, în mod expres, discriminarea din motivul identității de gen, iar UE trebuie să continue monitorizarea eficacității organismelor naționale de depunere a plângerilor și procedurilor. Statele membre ale UE trebuie să sprijine organismele de promovare a egalității și alte mecanisme de depunere a plângerilor în eforturile acestora de a informa persoanele LGBT cu privire la mandatul și procedurile lor, în vederea creșterii gradului de conștientizare a discriminării.

Discriminarea în afara locului de muncă

Protecția egală împotriva discriminării din motiv de orientare sexuală în toate statele membre ale UE s-ar îmbunătăți în mod semnificativ dacă interzicerea acestui tip de discriminare în întreaga UE s-ar extinde dincolo de domeniul ocupării forței de muncă și activității profesionale, așa cum propune Comisia Europeană în *Propunerea de Directivă a Consiliului din 2 iulie 2008 cu privire la punerea în aplicare a principiului tratamentului egal al persoanelor indiferent de religie sau convingeri, dizabilitate, vârstă sau orientare sexuală*. Legislația UE trebuie să aibă în vedere menționarea explicită a discriminării din motivul identității de gen ca formă de discriminare în toate actele legislative existente și viitoare ale UE.

Informații suplimentare:

Pentru cele două rapoarte FRA cu privire la sondaj – *EU LGBT survey: Results at a glance (Sondajul UE privind LGBT: Rezultatele pe scurt)* și *EU LGBT survey: main results (Sondajul UE privind LGBT: Principalele rezultate)* – consultați: <http://fra.europa.eu/en/publications-and-resources>

Pentru aplicația de vizualizare online a datelor sondajului UE LGBT, *EU LGBT data explorer*, accesați: <http://fra.europa.eu/en/lgbt-survey-results>

O prezentare generală a activităților FRA privind drepturile fundamentale ale persoanelor LGBT este disponibilă la: <http://fra.europa.eu/en/theme/lgbt>